

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Turnov

Zpracovatel:
Odborný tým Projektů

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Turnov leží v Libereckém kraji a tvoří 1 z 10ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje, jehož stručná charakteristika je dána následujícími údaji:

- počtem 37 obcí je 2. největší;
- počtem obyvatel 32 602, z nichž 14 342 žije v jádrovém městě, je 4. největší v kraji;
- rozlohou 247 km² se řadí mezi středně velké obvody kraje.

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP v Libereckém kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Turnov	37	32 602	14 342	247
Jablonec nad Nisou	11	54 909	45 305	142
Liberec	28	141 134	102 113	578
Semily	22	26 037	8 630	230
Tanvald	10	21 291	6 698	191
Železný Brod	11	12 297	6 354	74
Průměr za kraj	22	43 859	24 558	316

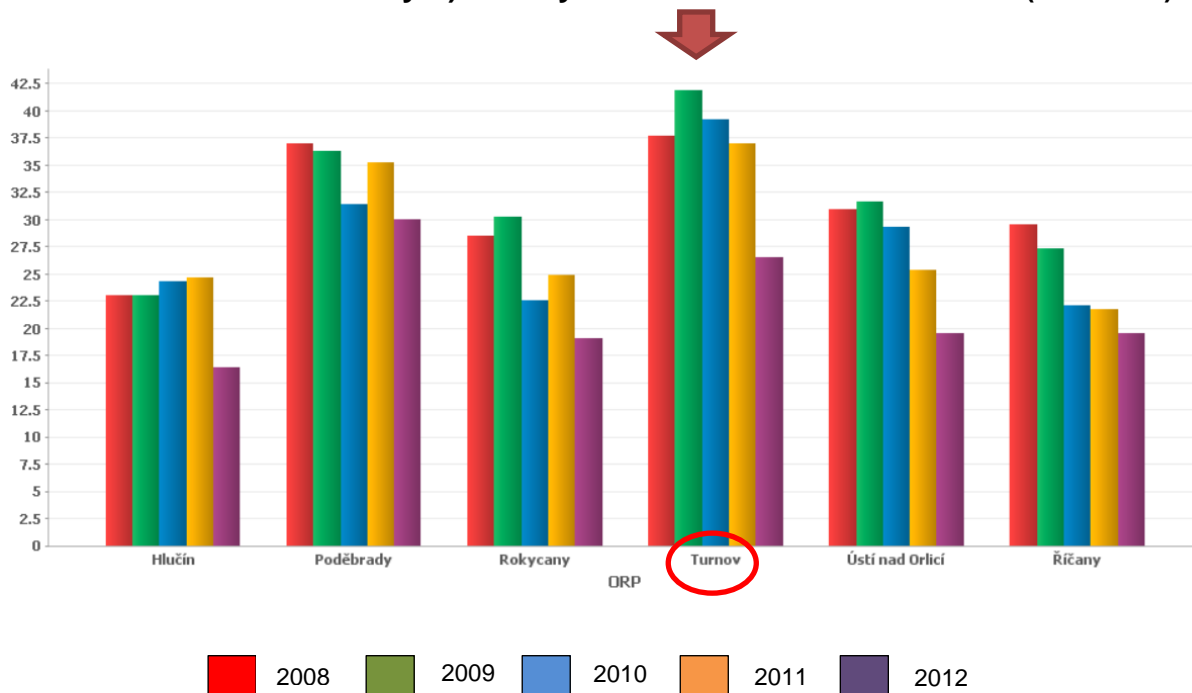
Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Libereckého kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO, počtem obcí SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 31.400 až 33.800 obyvatel (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Prachatice, Roudnice n. Labem, Rumburk, Svitavy, Vysoké Mýto, Zábřeh);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 35 až 38 obcí (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Frýdek-Místek, Hořovice, Litomyšl, Náchod, Poděbrady, Čáslav, Šumperk);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 13.900 až 14.700 (celkem 5 srovnatelných SO ORP: Hlučín, Poděbrady, Rokycany, Ústí n. Orlicí, Říčany).

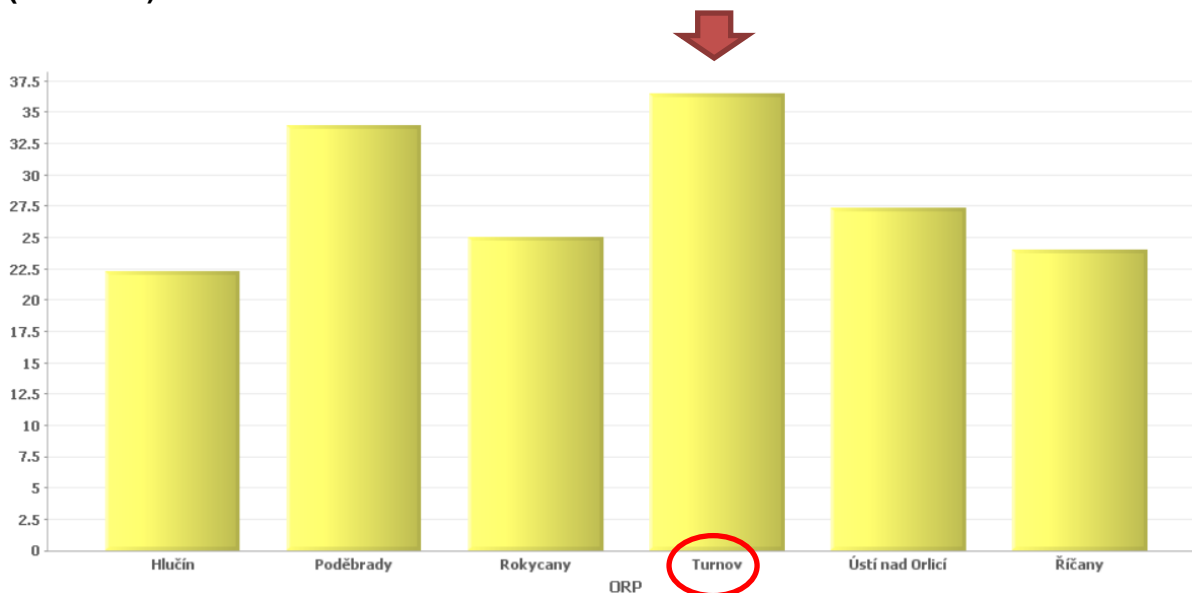
2. Ekonomická výkonnost

Mezi ukazateli ekonomické výkonnosti je zajímavé především srovnání **běžných výdajů** SO ORP Turnov na obyvatele, tedy nákladů spojených s každodenním provozem, s dalšími SO ORP vybranými podle kritéria velikosti jádrové obce. V průběhu sledovaných let 2008 – 2012 patřily hodnoty za turnovský obvod k těm nejvyšším, (kromě r. 2012 byly nejvyšší). Od roku 2009 pak zaznamenávají trvalý pokles, a to z ca 42 na 26,4 tis. Kč/obyv. Tento pokles je ovšem patrný i u ostatních srovnávaných obvodů. Průměrná hodnota za celé období činí 36,4 tis. Kč/obyv. Viz obrázky č. 1 a 2.

Obrázek 1: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 13.900 až 14.700 obyv.) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

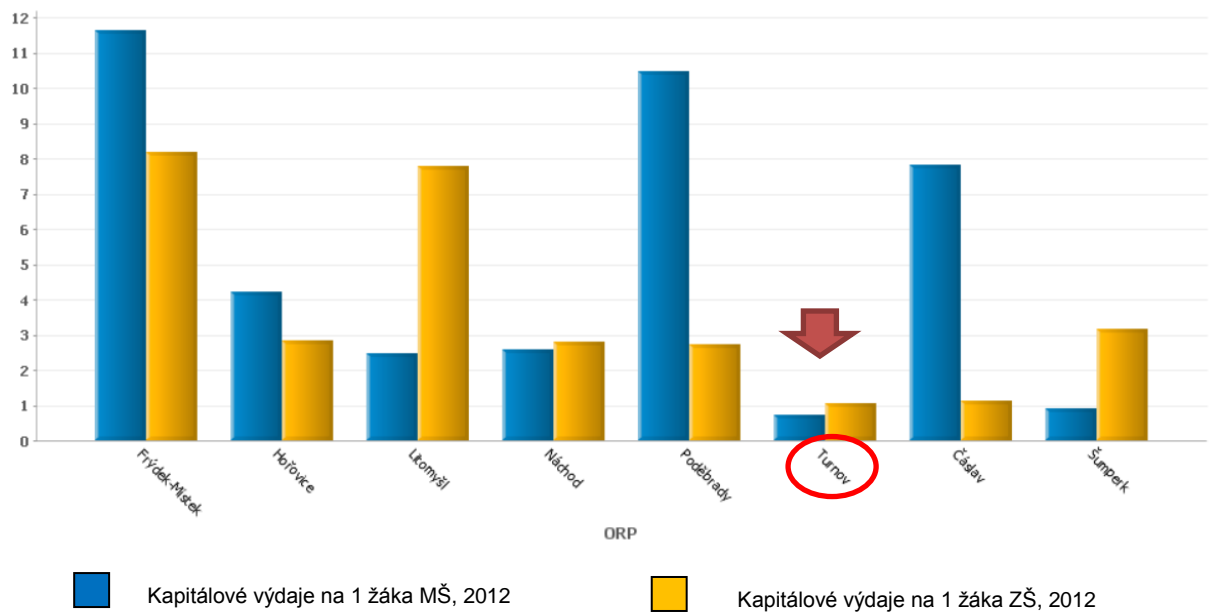
Obrázek 2: Průměrné běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 13.900 až 14.700 obyv.) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

3. Předškolní a školní vzdělávání

Z hlediska předškolního a školního vzdělávání zaujme v případě SO ORP Turnov zejména porovnání **kapitálových**, tj. investičních, **výdajů na žáky základních a mateřských škol**. Výdaje byly srovnávány s obvody s odpovídajícím počtem obcí. Při pohledu na oba z daných parametrů znázorněných grafem je vidět, že hodnoty za turnovský obvod jsou nejnižší: na žáky MŠ činí 0,72 tis. Kč/žáka a na žáky ZŠ 1,04 tis. Kč/žáka.

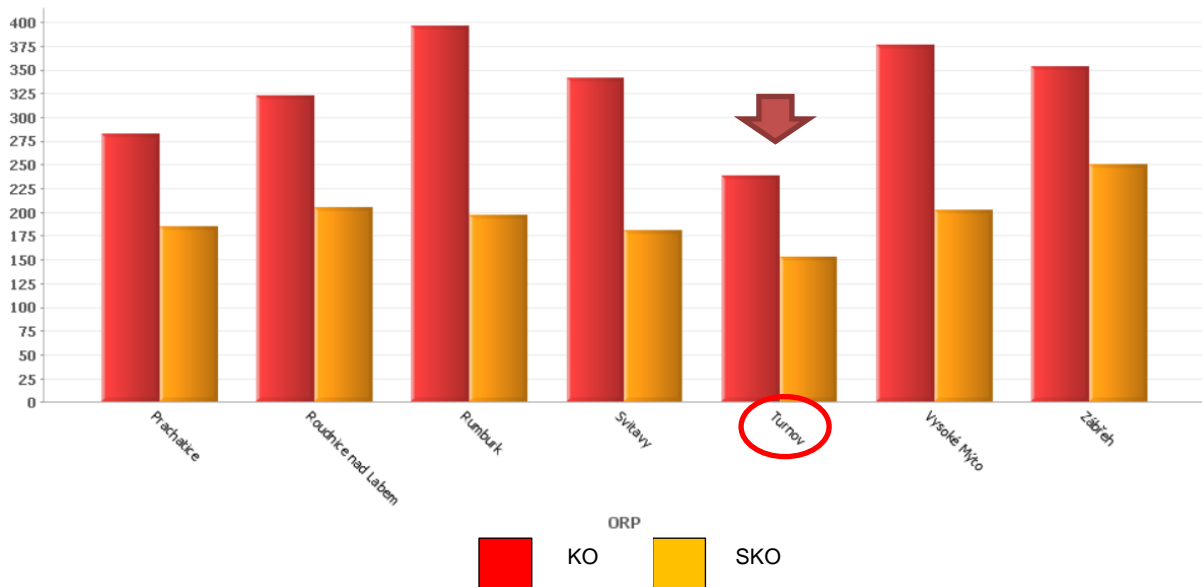
Obrázek 3: Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 35 až 38) na žáka MŠ a ZŠ (v tis. Kč)

4. Odpadové hospodářství

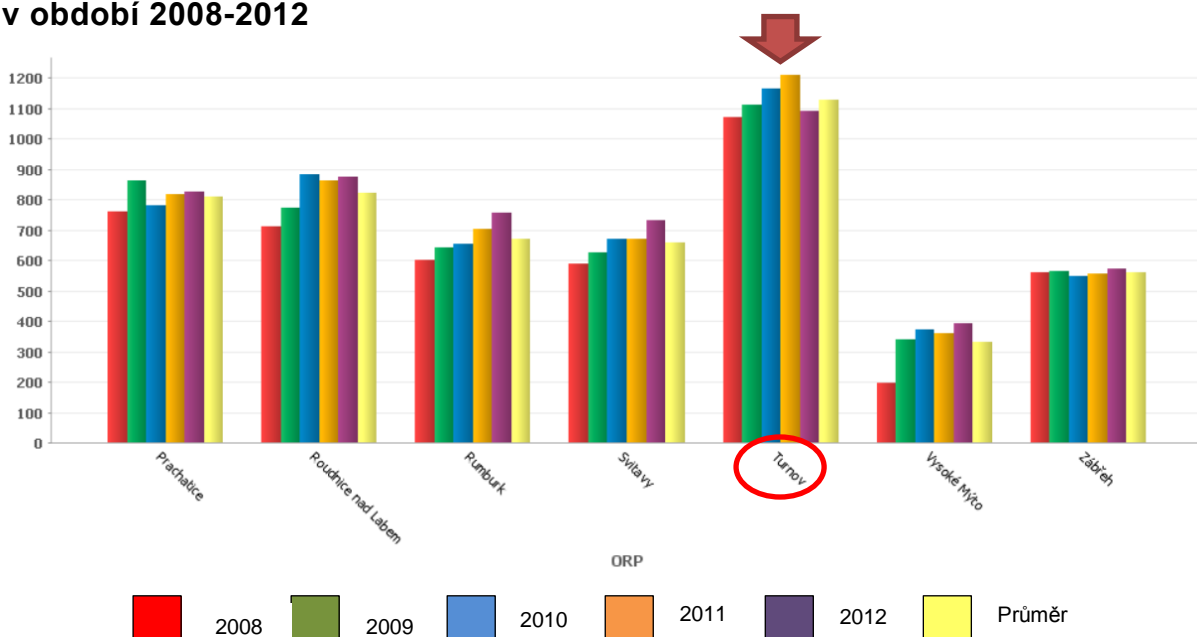
V oblasti odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu významné srovnání **měrné produkce komunálního a smíšeného komunálního odpadu** (dále KO a SKO). Produkci KO i SKO je SO ORP Turnov na posledním místě ve srovnávané skupině obvodů (vybraných dle kritéria počtu obyvatel) s celkovou výší 238 t/1.000 obyv., respektive 153 t/1.000 obyv.

Obrázek 4: Měrná produkce KO a SKO vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 31.400 až 33.800; v t/1.000 obyv.)

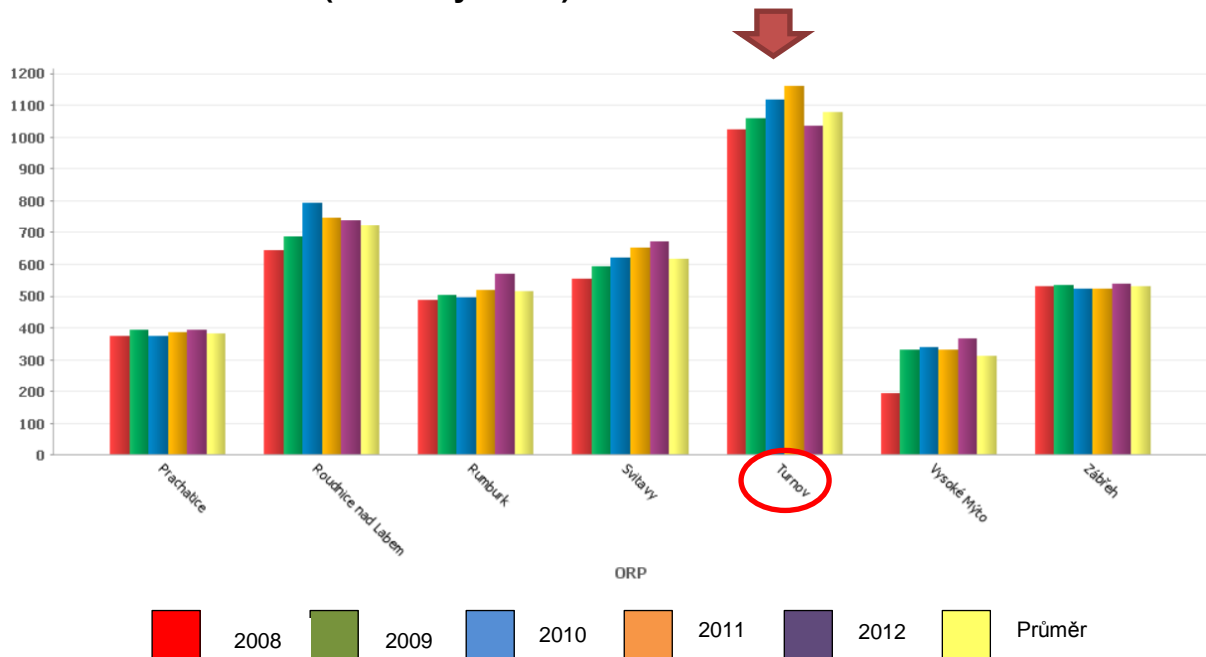
Dále je na místě uvést srovnání **celkových neinvestičních výdajů obcí na odpady a neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO**. Jedná se o tu položku rozpočtu, která se spotřebovává na běžné či provozní náklady obce spojené s odpadovým hospodářstvím. V obou případech byly hodnoty dosažené SO ORP Turnov ve sledované skupině obvodů každoročně nejvyšší. To dokládá i jejich průměrná úroveň, která dosahuje u celkových neinvestičních výdajů výše 1.130 Kč/obyv./rok, a u neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO 1.077 Kč/obyv./rok.

Obrázek 5: Celkové neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 31.400 až 33.800) na odpady (v Kč/obyv./rok) v období 2008-2012

Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

Obrázek 6: Neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 31.400 až 33.800) na sběr a svoz komunálního odpadu v období 2008 – 2012 (v Kč/obyv./rok)

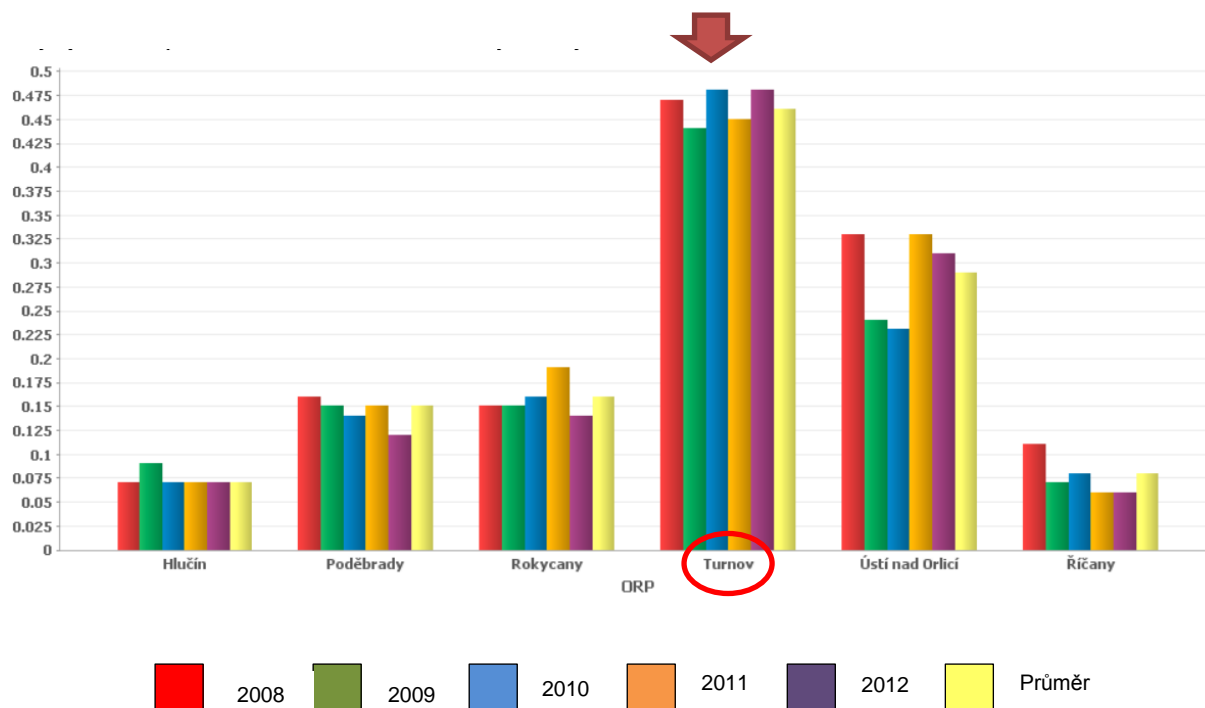

Analogické závěry přináší i komparace dle ostatních kritérií.

5. Sociální služby

Z pohledu sociálních služeb je třeba vyzdvihnout srovnání **běžných výdajů na obyvatele**. SO ORP Turnov dosahoval z pohledu každodenních výdajů na sociální oblast ve sledovaném období nejvyšších hodnot z vybraných SO ORP s podobnou velikostí jádrové obce. Celkově se výdaje pohybovaly mezi 0,44 až 0,48 tis. Kč/obyv. a průměr za sledované období 2008 – 2012 je 0,46 tis. Kč/obyv./rok. Viz obr. č. 7. I zde možné dospět k obdobným závěrům při aplikaci jiných kritérií – krajského a počtu obyvatel.

Obrázek 7: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 13.900 až 14.700 obyv.) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

6. Závěrečné shrnutí

SO ORP Turnov	
základní charakteristika	v Libereckém kraji je správní obvod ORP Turnov: • počtem obcí 2. největší • počtem obyvatel 4. největší • rozlohou se řadí mezi středně velké obvody kraje
ekonomická výkonnost	<i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i> • vysoké běžné výdaje na obyvatele
předškolní a školní vzdělávání	<i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i> • nízké kapitálové výdaje na žáky ZŠ a MŠ
odpadové hospodářství	<i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i> • nízká měrná produkce KO a SKO • vysoké celkové neinvestiční výdaje na odpady • vysoké neinvestiční výdaje na sběr a svoz KO
sociální služby	<i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i> • vysoké běžné výdaje na sociální služby na obyvatele

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad